

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความร่วมมือของคณะผู้วิจัยและสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ท่านอธิการบดีผู้ช่วยศาสตราจารย์ไวคุณท์ ทองอร่าม ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกสิ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของสถาบันวิจัยและพัฒนาทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกให้กับคณะผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้นำชุมชนและชาวประมงพื้นบ้าน ทั้ง 10 กลุ่มตัวอย่าง ที่ทุกท่านที่ให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการทำงานวิจัย จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

อนึ่ง คณะผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์อยู่ไม่น้อย จึงขอมอบส่วนดีทั้งหมดนี้ให้แก่เหล่าคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาจนทำให้ผลงานวิจัยเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและขอมอบความกตัญญูทเวทิตาคุณ แต่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น คณะผู้วิจัยขอน้อมรับผิดเพียงผู้เดียว และยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

คณะผู้วิจัย

ตุลาคม 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ชื่อเรื่อง	การศึกษาห่วงโซ่คุณค่าประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราด เชื่อมโยงการสร้างเครือข่ายตลาดเชิงพาณิชย์เพื่อการแข่งขันบนพื้นฐานการพึ่งพาตนเอง
ชื่อผู้วิจัย	ณรงค์ อนุพันธ์ และยุทธนา พรรคอนันต์
หน่วยงาน	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ปีงบประมาณ	2560

บทคัดย่อ

การศึกษาห่วงโซ่คุณค่าประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราด เชื่อมโยงการสร้างเครือข่ายตลาดเชิงพาณิชย์เพื่อการแข่งขันบนพื้นฐานการพึ่งพาตนเอง วัตถุประสงค์ที่ทำการศึกษาคือ 1) เพื่อศึกษาสถานะของการทำประมงพื้นบ้านและตลาดสินค้าประมงในจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด 2) เพื่อวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าและปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของห่วงโซ่ของสินค้าประมงพื้นบ้านในจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด และ 3) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้และนำเสนอแนวทางการยกระดับของห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจการค้าประมงในจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด โดยใช้วิธีการแบบสัมภาษณ์และมุ่งเน้นรูปแบบการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มชุมชนประมงพื้นบ้านจังหวัดจันทบุรี 5 กลุ่ม จังหวัดตราด 5 กลุ่ม รวมเป็น 10 กลุ่ม โดยทำการเก็บข้อมูลขนาดตัวอย่างน้อย 200 คน วิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าประมงพื้นบ้านจันทบุรีและตราด เชื่อมโยงการสร้างเครือข่ายตลาดเชิงพาณิชย์เพื่อการแข่งขันบนพื้นฐานการพึ่งพาตนเอง ผลการศึกษาพบว่า

1) สถานะของการทำประมงพื้นบ้านและตลาดสินค้าประมงในจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อปีน้อยกว่า 100,000 บาท ลักษณะการทำประกอบอาชีพการทำประมงใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจับสัตว์น้ำจากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติแล้วนำมาจำหน่ายให้กับธุรกิจเครือข่ายในชุมชนเป็นหลัก 2) ห่วงโซ่คุณค่าและปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของห่วงโซ่ของสินค้าประมงพื้นบ้าน ชาวประมงพื้นบ้านมีการจัดการห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่กิจกรรมต้นน้ำให้สัมพันธ์กับกิจกรรมกลางน้ำและกิจกรรมปลายน้ำโดยเริ่มต้นตั้งแต่การจับสัตว์น้ำที่สดใหม่ ลำเรียงมาเก็บคัดแยกถนอมอาหารเป็นอาหารทะเลสดและอาหารทะเลแปรรูปแล้วกระจายสินค้านำไปขายให้กับเครือข่ายตลาดเชิงพาณิชย์ที่เป็นผู้บริโภคคนสุดท้าย ร้านค้าชุมชน ตลาดสดชุมชน เจ้าของกิจการธุรกิจโฮมสเตย์/รีสอร์ต/ โรงแรม รวมถึงร้านอาหารในชุมชน ด้วยวิธีการจัดการห่วงโซ่อุปทานแบบการใช้ภูมิปัญญาการทำประมงพื้นบ้านของตนเองและกลุ่มประมงที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และ 3) การยกระดับของห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจการค้าประมง โดยชุมชนประมงพื้นบ้านเป็นแหล่งของอาหารทะเลสดที่มีคุณภาพดี สดเป็นที่ต้องการของตลาดและมีแหล่งจับสัตว์น้ำอุดมสมบูรณ์ที่สามารถจับได้

ตลอดทั้งปีที่มีรายได้และเลี้ยงครอบครัวได้อย่างยั่งยืน ส่งผลทำให้เกิดผลประกอบการจากการทำ
ประมงพื้นบ้านของการประกอบอาชีพการทำประมงที่มั่นคง และสามารถเป็นอาชีพที่สามารถ
ถ่ายทอดสู่ลูกหลานให้ยั่งยืนได้ แต่ยังมีจุดอ่อนคือสมาชิกมีการรวมกลุ่มที่ยังไม่เข้มแข็งขาดการมีส่วน
ร่วมตลอดห่วงโซ่อุปทาน และขาดการสร้างคลัสเตอร์เครือข่ายในการทำประมงพื้นบ้าน

คำสำคัญ : โซ่คุณค่า, ประมงพื้นบ้าน, จังหวัดจันทบุรี, จังหวัดตราด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Title	The study on Chanthaburi and Trat fisheries value chain of creating a network linking commercial markets for seafood competing based on self-reliance.
Researchers	Narong Anuphan and Yuttana Pukanan
Organization	Reasearch and Development Institute, Rambhai Barni Rajabhat University
Year	2017

Abstract

The objectives of the study were, 1) To study the state of the local fishery and the fishery product market in Chanthaburi. and Trat province, 2) To analyze the value chain and factors affecting the operation of the chain of local fishery products in Chanthaburi province And Trat province and 3) To study the feasibility and propose guidelines for upgrading the value chain of the fishing trade business in Chanthaburi province. And Trat Province By using interview methods and focusing on participatory patterns (Participatory Action Research: PAR) by opening a learning exchange platform Participatory Number of sample groups Is a group of 5 local fishery communities in Chanthaburi Province, 5 groups in Trat Province, a total of 10 groups, with a collection of 200 sample sizes, analyzing the local fishery value chain, Chanthaburi and Trat. Linking the creation of a commercial market network for competition based on self-reliance.

The study indicated that :

1) The state of the local fishery and the fishery product market in Chanthaburi and Trat province mostly male age between 41-50 years old, education level is at elementary level, the average income per year is less than 100,000 baht, the nature of making a fishery occupation uses local wisdom. There is a capture of aquatic animals from natural resources and then sold to the network business in the community.

2) Value chain and factors that affect the operation of the chain of local fishery products local fishermen have a supply chain management, ranging from upstream activities in relation to water activities and downstream activities, starting from catching fresh fish. Sorting preserving food as fresh seafood and spicy seafood, then distributing products to sell to the final commercial market network of consumers, community shops, bazaars, communities, business owners, homestays / resorts / hotels and restaurants in the community. With the supply chain management method, the use of local fishery wisdom and self-help fishing groups.

3) The upgrading of the value chain of the fishing trade business. The fishing community is a source of good quality fresh seafood, fresh is needed by the market and there is a rich source of fish that can be caught throughout the year to make a sustainable income and family. Resulting in results from the local fisheries from a stable fishery occupation and can be a career that can be transmitted to children to be sustainable. But there are weaknesses, which are members that are not strong in the lack of participation throughout the supply chain. And lack of clustering networks for local fisheries.

Keyword : Value chain, Local fishing, Chanthaburi province, Trat province.